

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Art. III. De Gula.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

ctis, & rebus creditis violatur. Mortalis est in re gravi contra iustitiam.

6. Proditio, quæ est manifestatio rei alicujus, vel personæ, in proximi damnum contra fidem ei debitam. Mortalis est ex genere suo contra charitatem, & iustitiam; & contingit tripliciter. 1. Circa personam, quo modo Judas Christum prodidit. 2. Circa res, ut si miles declararet hosti modum capiendi arcem; vel si alterius vestem, pecuniam, &c. absconditam prædoni ostendas. 3. Prodendo alterius secretum suæ fidei commissum.

ARTICULUS III.

De Gula.

Q. I. Quid est Gula, & quale peccatum?

Resp. I. Gula est inordinatus appetitus, vel usus cibi, aut potûs. Unde opponitur abstinentiæ, & sobrietati. Sumitur aliquando strictiùs prout continet inordinationem solùm in cibo, & potu non ebriante. Ex S. Gregorio committitur quinque modis. 1. Si edas ante tempus. 2. Si nimis exquisita, id est, pretiosiora, quàm conveniat tuo statui, vel necessitati. 3. Si plus iusto. 4. Si voraciter. 5. Si
ni

nimis exquisitè præparata. Juxta hunc
versum.

*Præpropere, lautè, nimis, ardentè, stu-
diosè.*

Quod spectat ad qualitatem cibi, & po-
tûs, hæc debet esse accommodata statui,
conditioni, facultati, infirmitati, necessi-
tati personarum, & loco, ac tempori.

*De quantitate autem cibi, & potûs non
potest dari una certa regula omnibus se-
cundùm eandem mensuram. Sed plus, &
minus exigitur secundùm varietatem com-
plexionum, & fatigationum. Unus etiam,
& idem plus indiget uno tempore, quàm
alio, secundùm dispositionem sui corporis
... tantùm ergo potest, & debet quis co-
medere, & bibere, quantum credit se in-
digere ad sustentationem, & executio-
nem eorum, quæ sibi incumbit agenda;
ita ut non usque ad nauseam sumat, sed
cum aliquali adhuc appetitu finem faciat.
Cum autem ex delectatione cibi, vel potûs
plus sumit, quàm sibi dicat conscien-
tia opportunum, tunc peccat. Ait S. An-
tonin. p. 2. Tit. 6. c. 1. q. 5. peccat inquam,
etiamsi vilissimi sint cibi, & potus, ut pau-
lò ante notat post S. August. quil. 10. Conf.
c. 31. ait: hoc me docuisti, quemadmo-
dum medicamenta, sic alimenta, sumptu-
rus accedam.*

*Resp. II. Peccatum gulæ mortale est in
multis casibus, unde ad Gal. 5. comessa-*

Tom. I,

T

tio-

tiones inter opera excludentia à regno Dei numerantur. Et 1. quidem ratione affectûs graviter inordinati, quo quis ita inhæret oblectationibus cibi, vel potûs, ut in iis finem suum ultimum constituat juxta illud ad Phil 3. *quorum Deus ventres est.* Idque quamvis solum interpretativè, ut cum quis ex affectu gulæ paratus est peccare mortaliter: nam hoc ipso, quòd mortaliter peccet, Deum propter voluptatem deserit, hancque illi suo facto præfert. Item cum quis nil quærit aliud, quàm edendi, & bibendi voluptatem, ad id cogitationes, ac curas ferè omnes referendo, nam is vitæ finem in delectatione cibi, vel potûs ponit. 2. Si quis bibat ad ebrietatem. 3. Si quis ob solam voluptatem cibo, & potu usque ad vomitum scienter se ingurgitat; nam hoc, etiam seclusis scandalo, & ebrietate, continet gravem inordinationem, ac periculum lædendi sanitatem, & graviter reprehenditur ab Isaia c. 28. *Omnes mensæ repleta sunt vomitu, sordiumque.* Idem dic, si quis postquam multum comedit, ad vomitum se excitet, ut iterum ob solam voluptatem edat: nam hoc graviter dedecet naturam rationalem præsertim elevatam, estque plusquam bestiale. 4. Ratione gravis nocementi, quod quis ob gulam sibi, aut familiæ suæ, aut creditoribus infert, sanitatem corporis graviter lædendo, se reddendo impotem ad solvenda debita, filios,

filios, vel filias in statu convenienti non collocando; item non opitulando gravem necessitatem patienti; aut si inde notabiliter ineptus fiat ad functiones aliquas, ad quas sub mortali tenetur, &c. 5. Siquis, saltem extra necessitatem extremam, carne humana, aut sanguine vescatur. *Ita commun.* nam hoc est contra honorem defunctis debitum, & contra ordinem, ac instinctum rectum naturæ: unde ab hoc tanquam à re valde inordinata, & extremæ feritatis abhorruere gentes omnes non penitus barbaræ. Licet tamen uti carne humana in medicamentis, quia tunc sic alterata est, ut dici nequeat carnis humanæ sumptio. 6. Ratione gravis scandali, vel periculi peccandi graviter.

Extra hos casus peccatum gulæ est solum veniale. *S. Thom.* 2. 2. q. 14. 8. a. 2.

Q. 2. Quanam sunt Gulæ remedia?

Resp. Hæc 1. Considerare gulæ incommoda, ac damna: quippe intellectum obnubilat, mentem deprimit, bona desideria extinguit, aggravat animam, reddit hominem ineptum ad sua officia, & exercitia spiritualia; impedimenta apponit gratiæ divinæ, & gaudiis spiritualibus; vitam minuit, morbos, & multa peccata parit; aditum vitiis aperit, & intercludit virtutibus. Item cogitare, quàm citò transeat

T 2

cibi,

cibi, & potûs delectatio, gravia autem mala ex gula orta maneant.

2. Vitare occasiones.

3. Sectari in omnibus temperantiam, nil ultra necessitatem convenientem edendo, & bibendo.

4. Semper sibi in mensa subtrahere aliquid modicum, quod adhuc licitè sumi posset, & præsertim, quod magis arridet palato.

Q. 3. *Quid est ebrietas, & quale peccatum?*

Resp. Ebrietas est excessus in potu usque ad violentam privationem rationis, ejusque potestatis proximæ. Est peccatum mortale, ut inter omnes constat. 1. Ex Isa 5. *Va qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam.* Et 1. Cor. 6. *neque ebriosi regnum Dei possidebunt.* Vox Græca significat Ebrios. & ad Gal. 5. ebrietas recensetur inter opera carnis, quæ excludunt à regno Dei. 2. Ex consensu Patrum, & Doctorum. 3. Quia est gravis inordinatio, & difformitas violenter adimere sibi potestatem proximam utendi ratione, exercendi opera virtutum, & sua munera, vitandi malum, faciendi bonum, & subveniendi necessitatibus subitis animæ, ac corporis: atque ita se ad brutorum stoliditatem abjicere, & imaginem Dei

Dei deturpare. Ebrietate autem hæc potestas sic adimitur.

Quare non licet se inebriare, sive ad vitandam mortem ab altero intentatam: nam (ut ait S. August. Serm. 232. vel S. Cæsarius) *etiamsi ad hoc veniretur, ut tibi diceretur, aut bibas, aut morieris, Melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima occideretur.* Nam ebrietas sicuti fornicatio non est medium ex se ordinatum ad vitandam mortem; sive medicamentum, quod tamen raro, & fere nunquam esse potest, cum teste Hypocrate ebrietas sit valde periculosa corporis sanitati. Ita S. Antonin. p. 2. Tit. 6. c. 3. ibi: *Non excusaretur per hoc quis ab ebrietate secundum Thomam, quamvis faceret causam medicina: & per consequens peccat mortaliter, & sumens, nisi crederet ex illo potu non posse inebriari, & medicus, vel alius, cui hoc sibi scienter consuleret, & propinaret hoc existimans.* Nam ebrietas quovis modo intenta, ac procurata, semper graviter disconvenit naturæ rationali, quæ rationali, cum violenter rationem perturbet, adimat potestatem eam utendi, & subveniendi necessitati animæ, ac corporis, Dei imaginem fædet, atque hominem ad statum bruti redigat.

Nec dic ebrietatem consistere tantum in excessu vini, voluptatis causâ. Nam quamvis voluptas in nimio potu non in-

tendatur, tamen effectus recensiti semper sequuntur; & temperantia violatur, cum immoderata potûs, vel cibi sumptio, præciso hoc, vel illo fine, ei opponatur: neque enim ad violandam aliquam virtutem necesse est agere ex voluptate. Enimvero si duo proposito præmio inter se contenderent, uter illorum plus vini biberet, & usque ad privationem rationis biberent absque voluptate, imò cum molestia, saltem quantum ad excessum: num contra temperantiam peccarent, & ebrietatis malitiam contraherent? Et ideo SS. Patres excessum vini sine ulla exceptione semper damnant.

Ut autem ebrietas sit mortalis, sufficit, quòd sit voluntaria indirectè, vel interpretativè. Quare peccat mortaliter 1. qui expressè non vult se inebriare, sed tamen tantum bibit, quantum potest, non satis attendens, an sequatur privatio rationis, nec ne. 2. Qui probabiliter putans, vel suspicans securam privationem rationis, si pergat bibere, vel de hoc dubitans, adhuc bibit: quia saltem se exponit periculo ebrietatis, & vult ebrietatem saltem interpretativè. Item si hoc periculum advertere possit, & negligat, etiamsi privatio rationis solum eventura sit post unam alteramve horam, cum nempe ad aërem prodibit. 3. Qui ex amicitia, vel urbanitate alium invitat ad haustus, quibus probabili-

biliter prævidet se inebriandum; quia invitatur ad id, quod alter sine mortali facere nequit, & eum verè inducit in ebrietatem, vel ejus periculum. Idem dic de iis, qui alios ad æquales haustus incitant, vel cogunt, aut se invicem obligant, ex cap. 14. *De vita, & honest. Cleric.* nam saltem alios, vel se conjiciunt in periculum probabile ebrietatis. Similiter de iis, qui ebriosis, vel ebrietati proximis vinum subministrant, & de iis, qui non impediunt, ne alius inebrietur, cum commodè impedire possunt.

Not. 1. Ebrietas sic est peccatum grave respectu omnium, ut sit gravius in quibusdam personis scilicet 1. Mulieribus ob turpitudinis, & luxuriæ periculum, tum in se, tum in aliis. 2. In iis, qui debent ex officio alios regere, ut sunt Patresfamilias, Magistratus, &c. 3. In Clericis, præsertim sacro Ordine insignitis, & maximè Curatis, tum propter scandalum majus, tum quia ebrietas est libidinis, fomes, ac nutritrix; tum propter damna, quæ aliis oriri possunt, cum Sacerdos ebrius fungi nequeat officio in necessitate occurrente: unde à multis Conciliis sub gravibus pœnis ebrietas illis speciètim prohibita est.

Not. 2. Ebrietas perfecta cognoscitur 1. Quando quis non novit discernere inter licitum, & illicitum; vel non potest solita officia exequi. 2. Quando quis postridie

non meminit, quid dixerit, egerit, quomodo domum redierit, &c. 3. Si ea fecit, quæ nunquam integra mente solet: ut si turpia, vel absurda protulerit, cum aliàs sit pudicus & prudens; si jurârit, blasphemârit, vel familiam perturbârit, cum aliàs sit modestus, & benignus, &c.

Q. 4. An mala, & peccata in ebrietate culpabili commissa imputantur ad culpam, ut cades, vulnera, blasphemia, &c.

Resp. Aff. Si prævisa sunt, ut verisimiliter secutura, vel prævideri potuerint. Est commun. quia sunt sufficienter voluntaria: qui enim vult causam, vult consequenter effectum saltem interpretativè; si hunc cognoscat, vel cognoscere possit probabiliter ex ea secuturum: ad culpam autem mortalem sufficit voluntarium indirectum, & interpretativum. Ita S. Thom. 1. 2. q. 77. a. 7. ibi: aliquid potest esse voluntarium, vel secundum se, sicut quando voluntas directe in ipsum fertur; vel secundum suam causam, quando voluntas fertur in causam. & non in effectum, ut patet in eo, qui voluntarie inebriatur: ex hoc enim quasi voluntarium ei imputatur, quod per ebrietatem committit.

Imò peccata, quæ probabiliter secutura novit ebrius, vel prævidere potuit, ei im-

pu-

putantur coram Deo, etiamsi re ipsa postea non sequantur: quia istud est per accidens defectu objecti. Et quia se exponere periculo probabili peccati mortalis, etiamsi illud non perficiatur, est peccatum mortale ejusdem speciei cum illo, cujus probabile periculum adire voluit: nam hoc ipso tale peccatum indirectè, vel saltem interpretativè volitum est. Secus de peccatis, quæ nullo modo prævideri potuerunt, quia nullo modo sunt voluntaria.

Q. 5. Quanam sunt filia Gula.

Resp. Ex S. Gregorio hæc sunt ex parte animæ.

1. Hebetudo mentis, seu stupiditas orta ex crapula. Est mortalis, quando quis ex intemperantia fit ineptus ad intelligenda, vel præstanda ea, quæ ad salutem ei sunt necessaria, aut ad quæ graviter obligatur.

Attendite vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis hujus vite: & superveniat in vos repentina dies illa, &c. Luc. 21.

2. Inepta lætitia, quæ movet ad cantiones obscenas, actus turpes, choreas inhonestas, &c. Mortalis est, quando est inductiva ad consensum, vel actum, vel delectationem mortalem, aut ad aliquid scandalum pariens.

3. Multiloquium, in quo invenietur stultitia,

T 5

titia,

tia, nec deerit peccatum. *In multiloquio non deerit peccatum.* Prov. 10.

4. Scurrilitas, quæ excitat ad indecora, vel turpia agenda, aut dicenda, risûs movendi causâ.

ARTICULUS IV.

De Luxuria.

Q. 1. *Quid est Luxuria?*

Resp. **Q** Est inordinatus appetitus, vel usus venerorum, aut voluptatis veneræ. Esse peccatum mortale ex genere suo inter omnes constat 1. ex ad Gal. 5. *Opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria . . . quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* 2. Quia cum usus rei veneræ ex natura sua sit institutus, ac necessarius ad conservationem, ac propagationem generis humani, censetur res gravis: ergo inordinatio in hac materia est in re gravi, ergo mortalis.

Luxuria dividitur in perfectam, seu consummatam, quæ consistit in voluntaria effusione seminis; & in non consummatam, in qua non intervenit effusio seminis. Consummata duplex est; alia naturalis, quæ est voluntaria seminis effusio, in qua servantur conditiones, quas postulat natura a-

ctus